

Briselē, 2019. gada 2. jūlijā
(OR. en)

10166/19

ECOFIN 621
UEM 224
SOC 473
EMPL 362
COMPET 502
ENV 593
EDUC 308
RECH 341
ENER 345
JAI 703
FSTR 124
REGIO 160

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	9937/19 - COM(2019) 513 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Kipras 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2019. gada stabilitātes programmu

Pielikumā pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2019) 513 final.

PADOMES IETEIKUMS

(...)

par Kipras 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras 2019. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997.,1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011.,25. lpp.

tā kā:

- (1) Komisija 2018. gada 21. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2019. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Komisija 2018. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Kipra bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku³ ("2019. gada eurozonai adresētais ieteikums"), kurā izklāstīti pieci ieteikumi eurozonai ("ieteikumi eurozonai"), Padome pieņēma 2019. gada 9. aprīlī.
- (2) Ņemot vērā to, ka Kipra ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Kiprai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots 2019. gada eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajā 1.–5. ieteikumā. Konkrēti, ja tiks veikti administratīvā sloga mazināšanas pasākumi, tas palīdzēs īstenot pirmo ieteikumu eurozonai attiecībā uz uzņēmējdarbības vidi un ražīguma uzlabojumiem eurozonas līdzsvara atjaunošanai; ja ekonomikas politiku, kas saistīta ar ieguldījumiem, koncentrēs uz konkrētajām jomām, tas palīdzēs īstenot otro ieteikumu eurozonai attiecībā uz ieguldījumu atbalstīšanu; ja tiks veikti nodokļu pasākumi un prasmju uzlabošanas pasākumi, tas palīdzēs īstenot trešo ieteikumu eurozonai attiecībā uz agresīvas nodokļu plānošanas apkarošanu un darba tirgus darbību; un ja tiks veikti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot aktīvu pārvaldīšanas sabiedrību darbību, tas palīdzēs īstenot ceturto ieteikumu eurozonai attiecībā uz ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvara samazināšanu.

³ OV C 136, 12.4.2019., 1. lpp.

- (3) 2019. gada ziņojums par Kipru tika publicēts 2019. gada 27. februārī. Tajā tika izvērtēts, kā Kipra īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā⁴, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Kipras virzība uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2019. gada 27. februārī. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Kiprā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, ir būtiski, lai dalībvalsts samazinātu privātā, valsts un ārējā parāda un ienākumus nenesošu aizdevumu lielo apjomu.
- (4) Kipra savu 2019. gada valsts reformu programmu iesniedza 2019. gada 15. aprīlī un 2019. gada stabilitātes programmu – 2019. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas ir vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri ESI fondu efektivitāti saista ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

⁴ OV C 320, 10.9.2018.,55. lpp.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

(6) Kipra šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. 2019. gada stabilitātes programmā prognozēts, ka vispārējās valdības bilanci, kurā 2018. gadā bija deficīts 4,8 % apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP) un kas tādējādi pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, proti, 3 % no IKP, parādīsies pārpalikums nominālā izteiksmē 3,0 % apmērā no IKP 2019. gadā, un programmas periodā tas būs lielāks par 2,0 % no IKP. Pamatojoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci ⁶, plānots, ka vidēja termiņa budžeta mērķis, kas noteikts kā līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē, tiks sasniegts 2019.–2022. gadā. Pēc tam, kad vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2018. gadā palielinājās līdz aptuveni 102,5 % no IKP, 2019. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka 2019. gadā tā samazināsies līdz 95,7 % un pēc tam turpinās pastāvīgi samazināties, 2022. gadā sasniedzot 77,5 %. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Riski, kas saistīti ar stabilitātes programmā iekļautajiem makroekonomikas un budžeta pieņēmumiem, ir lejupvērsti, galvenokārt saistīti ar ārējām norisēm, kā arī ar iespējamo fiskālo ietekmi, ko rada tiesas spriedumi par iepriekšējām fiskālajām reformām un valsts slimnīcu finansēšanas vajadzībām valsts veselības aprūpes sistēmas pirmajos darbības gados. Komisijas 2019. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības bilanci tiks reģistrēts pārpalikums 3,0 % apmērā no IKP 2019. gadā un 2,8 % apmērā no IKP 2020. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, paredzams, ka strukturālā bilance būs 1,1 % apmērā no IKP 2019. gadā un 0,7 % apmērā no IKP 2020. gadā, kas pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Tiek prognozēts, ka Kipra 2019. un 2020. gadā izpildīs noteikumu par parādu. Kopumā Padome uzskata, ka saskaņā ar prognozēm Kipra 2019. un 2020. gadā atbildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem.

⁶ Cikliski koriģētā bilance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, kuru Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

- (7) Komisija 2019. gada 5. jūnijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo, pamatojoties uz paziņotajiem datiem, 2018. gadā nominālais deficīts pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību – 3 % no IKP. Ziņojumā tika secināts, ka nebūtu jāveic turpmāki pasākumi, kuru rezultātā tiktu pieņemts lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu. Neraugoties uz to, ka e-pārvaldes pakalpojumu jomā ir gūti nelieli panākumi, valsts pārvaldes un pašvaldību neefektivitāte joprojām ir problēma. Tas ietekmē uzņēmējdarbības vidi. Joprojām nav pieņemti galvenie tiesību aktu priekšlikumi, kuru mērķis ir novērst šo problēmu. Tie ietver tiesību aktu projektus par valsts pārvaldes un vietējo pašvaldību reformu. Valsts uzņēmumu pārvaldības sistēmas trūkumi varētu palielināt publiskā sektora iespējamās saistības un samazināt spēju ieguldīt galvenajos sabiedriskajos pakalpojumos, piemēram, telekomunikācijās un enerģētikā. Ir pamatoti turpināt publiskā sektora algu izdevumu ierobežošanu, jo tā ir būtiski ietekmējusi Kīpras fiskālo konsolidāciju.
- (8) Lai atbilstoši 2019. gadā eurozonai adresētajam ieteikumam nodokļu sistēmas padarītu efektīvākas un taisnīgākas, ir būtiski apkarot agresīvu nodokļu plānošanu. Nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģiju blakusietekme uz citām dalībvalstīm nozīmē, ka papildus Savienības tiesiskajam regulējumam ir nepieciešama koordinēta politiskā rīcība valsts līmenī. Kīpra ir veikusi pasākumus, kas vērsti pret agresīvu nodokļu plānošanu, taču lielais dividenžu un procentu maksājumu īpatsvars (pret IKP) liecina, ka Kīpras nodokļu noteikumus, iespējams, izmanto sabiedrības, kas iesaistās agresīvā nodokļu plānošanā. Nodokļu neieturēšana no Kīprā bāzētu uzņēmumu veiktiem izejošajiem (t. i., no Savienības rezidentiem – trešo valstu rezidentiem) dividenžu, procentu un daudzos gadījumos autoratlīdzību maksājumiem trešo valstu rezidentiem var nozīmēt, ka minētajiem maksājumiem vispār netiek uzlikts nodoklis, ja nodoklis tiem nav piemērojams arī saņēmēja jurisdikcijā. Šādu nodokļu neesība, kā arī uzņēmumu ienākuma nodokļa rezidences noteikumi var veicināt agresīvu nodokļu plānošanu. Ir cieši jāuzrauga fiktīvo procentu samazināšanas shēma, lai novērstu jebkādu nodokļu agresīvu plānošanu. Visbeidzot, shēma investoru naturalizācijai Kīprā izņēmuma kārtā un investoru uzturēšanās shēma ļauj iegūt zemu personīgo nodokļa likmi attiecībā uz ienākumiem no ārvalstu finanšu aktīviem un neprasa, lai indivīdi pavadītu ievērojamu laiku jurisdikcijā, kas šo shēmu piedāvā. ESAO šīs shēmas ir iekļāvusi sarakstā kā tādas, kurām ir potenciāli augsts ļaunprātīgas izmantošanas risks, kas saistīts ar finanšu kontu informācijas automātiskas apmaiņas apiešanu.

- (9) Nozīmīgi pasākumi tika īstenoti saistībā ar visaptverošu ienākumus nenesošu aizdevumu stratēģiju. Rezultātā banku nozarē tika ievērojami samazināts ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvars, galvenokārt sakarā ar Kipras kooperatīvās bankas pārdošanu un likvidāciju un tās ienākumus nenesošu aizdevumu portfeļa nodošanu valsts aktīvu pārvaldīšanas sabiedrībai. Turklāt tika uzlabots likums par aizdevumu pārdošanu un pieņemts likums par aizdevumu pārvēršanu vērtspapīros. Lai maksimāli palielinātu ieņēmumus no aktīvu pārdošanas un galu galā palīdzētu samazināt privātā sektora parādu, ir svarīgi, lai valsts aktīvu pārvaldīšanas sabiedrībai būtu efektīva pārvaldības struktūra, augsti specializēta pārvaldība, lai tā savā darbībā būtu neatkarīga no Kipras valsts un lai tai būtu skaidri definēti mērķi, kuri atbilst saistībām, ko valdība uzņēmusies ar valsts atbalsta lēmumu par Kipras kooperatīvās bankas pārdošanu, kuru apstiprināja Eiropas Komisija. Turklāt ir svarīgi izveidot atbilstošu uzraudzības sistēmu uzņēmumiem, kas iegādājas kredītus, jo šādu uzņēmumu skaits – kuru vidū ir arī valsts aktīvu pārvaldīšanas sabiedrība – ir palielinājies un nākotnē ir plānots vēl palielināt ienākumus nenesošu aizdevumu portfeļu pārdošanu. Apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu uzraudzības struktūru pārvaldība un administratīvās spējas joprojām ir vājas. Būtu ātri jāpabeidz šo uzraudzības struktūru integrācija. Kopumā ir jāstiprina kapitāla tirgu uzraudzības sistēma, jo nebanku finanšu pakalpojumu uzņēmumu pārrobežu darbības ir salīdzinoši nozīmīgas un licencētie uzņēmumi pēdējo gadu laikā ir eksponenciāli izauguši.
- (10) Nodarbinātības līmenis pieaug, bezdarbs samazinās, un ir uzlabota valsts nodarbinātības dienestu īstermiņa spēja veicināt aktīvu atbalstu nodarbinātībai. Tomēr valsts nodarbinātības dienestu ilgtermiņa spējas joprojām ir problēma, jo papildu darbinieki tika pieņemti darbā tikai uz diviem gadiem. 2018. gadā to jauniešu īpatsvars, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, bija viens no augstākajiem Savienībā. Problēma joprojām ir valsts nodarbinātības dienestu zemā efektivitāte un to ierobežotā tādu aktivizēšanas pasākumu, kuru mērķis ir palīdzēt cilvēkiem atrast darbu, rīkošana un dalība tajos. Tāpēc vēl ir iespējas pastiprināt informēšanas un aktivizēšanas pasākumus, kuru mērķis ir atbalstīt jo īpaši jauniešu un ilgstošo bezdarbnieku piekļuvi nodarbinātībai. Tas ietver pašnodarbinātības un sociālās ekonomikas veicināšanu, kā arī darba tirgus iestāžu un pakalpojumu modernizāciju, lai palīdzētu cilvēkiem iegūt prasmes, kas labāk atbilst darba tirgus vajadzībām.

- (11) Prasmju trūkums un neatbilstība ir viens no galvenajiem šķēršļiem, kas traucē veikt ieguldījumus uzņēmējdarbībā un liecina par nepieciešamību vairāk ieguldīt neizmantota un nepietiekami izmantota darbaspēka apmācībā, izglītības programmas labāk saskaņot ar darba tirgus vajadzībām un ieguldīt profesionālās izglītības infrastruktūras saskaņošanā. Progress saistībā ar svarīgākajām izglītības un apmācības reformām, piemēram, skolotāju darbā norīkošanas un izvērtēšanas uzlabošanu, ir nevienmērīgs. Izglītības sasniegumu līmenis joprojām ir zems, tāpat kā dalība agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, kas ir kļuvusi mazāk pieejama mājsaimniecībām, jo to ienākumi krīzes laikā samazinājās straujāk nekā bērnu aprūpes izmaksas. Turpmāki centieni modernizēt izglītības un apmācības sistēmu visos līmeņos palīdzēs uzlabot izglītības rezultātus un palielināt ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu Kiprā. Profesionālās izglītības un apmācības programmu pārskatīšana ir daudzsološs solis, lai darba tirgū samazinātu prasmju neatbilstību. Tomēr dominējošā augstskolu absolventu prasmju neatbilstība un zemā līdzdalība pieaugušo izglītībā (jo īpaši mazkvalificētu personu vidū) liecina par vajadzību uzlabot kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalifikācijas pasākumus.
- (12) Kipra ir guvusi panākumus veselības aprūpes jomā, pieņemot tiesību aktus, ar ko izveidot jaunu valsts veselības aprūpes sistēmu. Jaunās sistēmas mērķis ir uzlabot piekļuvi, ieviest vispārējo veselības apdrošināšanu, samazināt lielo skaidras naudas maksājumu līmeni un palielināt aprūpes efektivitāti publiskajā sektorā. Lai šī sistēma 2020. gadā pilnībā sāktu darboties, ir jāpārvar būtiskas īstenošanas problēmas un jāapmierina ieguldījumu vajadzības. Joprojām svarīgi ir saglabāt sistēmas ilgtermiņa ilgtspēju, tostarp nodrošināt valsts slimnīcu finansiālo un darbības autonomiju, kā plānots. Veselības aprūpes sistēmu vēl vairāk stiprinātu pasākumi, kuru mērķis ir modernizēt un uzlabot veselības aprūpes – tostarp primārās veselības aprūpes – sniedzēju efektivitāti, ieviešot e-veselību un izveidojot valsts zāļu organizāciju. Ilgtermiņa aprūpes līmenis ir zems, un, ņemot vērā iedzīvotāju novecošanu, tā joprojām ir problēma.

- (13) Kipras vājais sniegums vides jomā raisa lielas bažas, un valsts joprojām ir neaizsargāta pret klimata pārmaiņām. Kiprai būtiski jāuzlabo atkritumu apsaimniekošanas sistēma un aprites ekonomika. Atkritumu radīšana joprojām ir ievērojami lielāka par Savienības vidējo rādītāju un kopš 2014. gada ir palielinājusies. Pašreizējās atkritumu apstrādes iekārtas nesasniedz augstu pārstrādes līmeni, un tādu ekonomikas instrumentu trūkums kā, piemēram, atkritumu poligonu nodokļi, pārstrādi padara ekonomiski nepievilcīgu. Ūdens resursu apsaimniekošana, jo īpaši pilsētu teritorijās, ir neefektīva. Kipras galvenā problēma ir ūdens trūkums apvienojumā ar pārmērīgu gruntsūdeņu ieguvī. Kas attiecas uz komunālajiem notekūdeņiem, ievērojams daudzums notekūdeņu joprojām tiek novadīti bez savākšanas vai apstrādes; tikai aptuveni puse no kopējā notekūdeņu daudzuma tiek otrreiz apstrādāta. Sausums un ūdens trūkums ir pašas problemātiskākās jomas, un nepietiekama politiskā reakcija varētu ietekmēt Kipras lauku ekonomiku un tūrismu. Tāpēc ilgtspējīgai pārvaldībai un dabas resursu efektīvai izmantošanai, kā arī stingrākai vides un klimata tiesību aktu īstenošanai ir būtiska nozīme, lai Kipra mazinātu klimata pārmaiņu negatīvās sekas, saglabātu un atjaunotu tās dabisko vidi un ilgtermiņā nodrošinātu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.
- (14) Kipra var daudz labāk izmantot savus atjaunojamus energoresursus – jo īpaši saules enerģiju – un risināt problēmas, kas saistītas ar energoefektivitātes jomā pastāvošajām nepilnībām. Atjaunojamo energoresursu īpatsvars Kiprā 2017. gadā bija 9,72 %, un 2020. gada mērķis ir 13 %. Dzīvojamās ēkās un komercēkās, kas būvētas bez termiskās aizsardzības vai ar zemu termiskās aizsardzības līmeni (jo īpaši pilsētvidē), ir vērojamas būtiskas nepilnības energoefektivitātes jomā. Ir uzlaboti pamatnosacījumi ieguldījumiem atjaunojamo energoresursu nozarē, un ir ieviesti vairāki pasākumi, tostarp fotoelementu sistēmu uzstādīšana un atbalsta shēmas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un mājāsaimniecībām. Tomēr Kipra vēl nav pilnībā izmantojusi savu ievērojamo atjaunojamās enerģijas ražošanas potenciālu, jo īpaši no saules enerģijas avotiem. Paļaušanās uz iekšzemes transporta autoceļiem rada vairākas politikas problēmas, jo īpaši grūtības samazināt gaisa piesārņojumu un siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā arī sastrēgumstundās rada lielus sastrēgumus pilsētu teritorijās un uz autoceļiem, kuri ved uz ostām un no tām. Kipra 2016. gadā ar 2,7 % īpatsvaru arī atpaliek atjaunojamo energoresursu izmantošanā transporta nozarē, un tai var būt grūtības līdz 2020. gadam sasniegt saistošo 10 % mērķi.

- (15) Lai veicinātu ražīgumu, ir būtiski ieguldīt digitālajā ekonomikā un darba ņēmēju digitālo prasmju uzlabošanā. Kipras rādītājs Eiropas Komisijas 2019. gada Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksā (DESI) ir zems. Tikai 50 % Kipras iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem ir ieguvuši digitālās pamatprasmes, un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju speciālistu īpatsvars darbaspēkā joprojām ir mazāks nekā Savienībā kopumā (2,3 % salīdzinājumā ar 3,7 %), kas traucē izmantot digitālās ekonomikas potenciālu. Tiešsaistes mijiedarbība starp valsts iestādēm un iedzīvotājiem ir maza, un tiešsaisti saziņai izmanto tikai 50 % Kipras iedzīvotāju. E-komercija uzlabojas, taču tās apjoms joprojām ir mazāks par Savienības vidējo rādītāju.
- (16) Kiprai joprojām ir viduvēji sasniegumi inovācijā, un rezultāti šajā nozarē kopš 2010. gada ir pasliktinājušies. Publiskā un privātā sektora pētniecības un izstrādes izdevumu līmenis ir viens no zemākajiem Savienībā, un tas liedz pētniecības centriem un uzņēmējdarbības nozarei ieviest jauninājumus. Ļoti ierobežota ir arī akadēmisko aprindu un uzņēmumu mijiedarbība. Lai uzlabotu Kipras konkurētspēju un jo īpaši tās MVU konkurētspēju, ir būtiski palielināt uzņēmējdarbības nozares spēju radīt inovācijas, un ir svarīgi veicināt piekļuvi finansējumam un investīcijām, kas vērstas uz skaidri noteiktām pārdomātas specializācijas jomām.
- (17) Administratīvais slogs ir liels, jo īpaši stratēģisko investīciju uzsākšanai. Vēl ir iespējas ievērojami vienkāršot procedūras atļauju saņemšanai attiecībā uz stratēģiskām investīcijām, un vēl ir jāpieņem attiecīgie tiesību akti.
- (18) Izaugsmes rīcības plāna īstenošanas rezultātā ir panākts zināms progress uzņēmējdarbības jomā un attiecībā uz MVU piekļuvi finansējumam. Tomēr MVU paredzētie finansiālā atbalsta pasākumi joprojām galvenokārt balstās uz dotācijām un banku finansējumu, ko atbalsta ar Savienības un/vai valsts līdzekļiem. Alternatīviem finansējuma avotiem, piemēram, riska kapitālam, pamatkapitāla finansējumam un kolektīvai finansēšanai, joprojām ir ļoti neliela nozīme Kipras uzņēmumu vidū. Labāk koordinējot uzņēmējdarbības atbalstu, varētu uzlabot atbalsta izmantošanu. Privatizācijas centieni, kuru mērķis ir piesaistīt ražīgumu veicinošas ārvalstu investīcijas, daudzos gadījumos ir apturēti, un tikai daži privatizācijas projekti tiek pakāpeniski īstenoti.

- (19) Iesīkstējuši trūkumi tieslietu sistēmā turpina ietekmēt līgumu izpildi, kā arī neļauj ātri izskatīt civillietas un komerclietas un izmeklēt nopietnus noziegumus. Apgrūtināti un novecojuši civilprocesa noteikumi un vāja tiesu lēmumu izpilde negatīvi ietekmē banku centienus izmantot maksātspējas un piespiedu atsavināšanas sistēmas, lai samazinātu ienākumus nenesošu aizdevumu apjomu. Vairākas reformas ir sākušas risināt visbūtiskākās tiesvedības sistēmas problēmas, jo īpaši novecojušos civilprocesa noteikumus, tiesu zemo specializāciju un digitalizāciju, lielo neizskatīto lietu skaitu un tiesnešu mūžizglītības trūkumu; tomēr progress joprojām ir lēns. Reformai būtu jāatbilst saistībām, ko valdība uzņēmusies ar valsts atbalsta lēmumu par Kipras kooperatīvās bankas pārdošanu, kuru apstiprināja Eiropas Komisija. 2018. gadā tika pieņemti uzlaboti maksātspējas un piespiedu atsavināšanas regulējumi. Izšķirošai jauno tiesību aktu īstenošanai, kā arī efektīvas tiesu sistēmas nodrošināšanai un spriedumu stingrākai izpildei būtu jāpalīdz uzlabot parādu atmaksāšanas disciplīnu. Valsts korupcijas apkarošanas stratēģiju īsteno kopš 2017. gada decembra, un to ir nostiprinājis valsts horizontālais rīcības plāns korupcijas apkarošanai, kuru 2019. gada maijā apstiprināja Ministru padomē. Tiesību aktu projekti par jaunas un neatkarīgas korupcijas apkarošanas aģentūras izveidi un trauksmes cēlēju aizsardzību ir iesniegti parlamentam, taču vēl nav pieņemti. Šie tiesību akti palīdzētu stiprināt valsts regulējumu korupcijas apkarošanas jomā. Korupcijas apkarošanas reformas būtu jāpaātrina, ātri īstenojot korupcijas apkarošanas rīcības plānu. Ir jāaizsargā kriminālprocesa neatkarība, un būtu jāstiprina tiesībaizsardzības spēja.
- (20) Neraugoties uz zināmiem centieniem samazināt neizskatītās īpašumtiesības apliecinošu dokumentu izdošanas lietas, to skaits joprojām ir liels. Joprojām trūkst strukturāla risinājuma, kā novērst nepilnības nekustamā īpašuma darījumu sistēmā (t. i., īpašumtiesības apliecinošu dokumentu izdošana un nodošana). Tas ir būtiski piespiedu atsavināšanas procedūru atvieglošanai un nodrošinājumu likvidācijas panākšanai.

- (21) Savienības līdzekļu plānošana laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam varētu palīdzēt novērst dažus no ieteikumos konstatētajiem trūkumiem, jo īpaši jomās, uz kurām attiecas 2019. gada ziņojuma par valsti D pielikums. Tas ļautu Kiprai pēc iespējas labāk izmantot minētos līdzekļus konkrētajās nozarēs, ņemot vērā teritoriālās atšķirības. Svarīgs priekšnoteikums šā ieguldījuma veiksmīgai īstenošanai ir tas, ka tiek uzlabotas valsts administratīvās spējas pārvaldīt minētos līdzekļus.
- (22) Komisija 2019. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Kipras ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2019. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2019. gada stabilitātes programmu, 2019. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Kiprai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Kiprā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (23) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2019. gada stabilitātes programmu, un saskaņā ar tās atzinumu ⁷ ir sagaidāms, ka Kipra Stabilitātes un izaugsmes pakta būs ievērojusi.
- (24) Padome ir izskatījusi 2019. gada valsts reformu programmu un 2019. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. līdz 5. ieteikumā. Minētie ieteikumi arī sekmē 2019. gada eurozonai adresētā ieteikuma, jo īpaši pirmā, trešā un ceturtā ieteikuma eurozonai, īstenošanu,

⁷ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

AR ŠO IESAKA Kiprai 2019. un 2020. gadā rīkoties šādi:

1. Pieņemt nozīmīgas likumdošanas reformas, lai uzlabotu publiskā sektora efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz valsts pārvaldes darbību un valstij piederošu struktūrvienību un pašvaldību pārvaldību. Pievērsties nodokļu sistēmas iezīmēm, kuras var veicināt fizisku personu un starptautisku uzņēmumu veiktu agresīvu nodokļu plānošanu, jo īpaši to, ka šādā nolūkā starptautiski uzņēmumi izmanto izejošus maksājumus.
2. Veicināt ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvara samazināšanu, tostarp, izveidojot efektīvu pārvaldības struktūru valsts aktīvu pārvaldīšanas sabiedrībā, veicot pasākumus maksājumu disciplīnas uzlabošanai un uzņēmumu, kuri iegādājas kredītus, uzraudzības nostiprināšanai. Nostiprināt uzraudzības spējas nebanku finanšu sektorā, tostarp, pilnībā integrējot apdrošināšanas un pensiju fondu uzraudzības struktūras.
3. Pabeigt reformas, kuru mērķis ir palielināt valsts nodarbinātības dienestu efektivitāti un pastiprināt informēšanas un aktivizācijas pasākumus, kuru mērķis ir sniegt atbalstu jauniešiem. Īstenot izglītības un apmācības sistēmas reformu, tostarp skolotāju novērtēšanu, un palielināt darba devēju iesaisti un zināšanu apguvēju iesaistīšanos profesionālajā izglītībā un apmācībā, kā arī nodrošināt tādu bērnu izglītību un aprūpi, kas ir cenas ziņā pieejamas. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka valsts veselības aprūpes sistēma, kā plānots, sāk darboties 2020. gadā, vienlaikus saglabājot tās ilgtermiņa ilgtspēju.
4. Ņemot vērā teritoriālās atšķirības Kiprā, ar ieguldījumiem saistītajā ekonomikas politikā koncentrēties uz šādām jomām: ilgtspējīgs transports, vide, jo īpaši atkritumu un ūdens apsaimniekošana, energoefektivitāte un atjaunojamo energoresursu enerģija, digitalizācija, tostarp digitālās prasmes, un pētniecība un inovācija. Pieņemt tiesību aktus, lai vienkāršotu procedūras, saskaņā ar kurām stratēģiskie investori var iegūt nepieciešamās atļaujas un licences. Uzlabot MVU piekļuvi finansējumam un atsākt privatizācijas projektu īstenošanu.

5. Aktīvāk censties uzlabot tiesu sistēmas efektivitāti, tostarp administratīvo tiesu darbību, un pārskatīt civilprocesa procedūras, paaugstināt tiesu specializāciju un izveidot funkcionējošu e-tiesiskuma sistēmu. Veikt pasākumus, lai stiprinātu prasījumu tiesisko izpildi un nodrošinātu uzticamas un ātras sistēmas īpašumtiesības apliecinošu dokumentu izdošanai un nodošanai un īpašumtiesību uz nekustamo īpašumu nodošanai. Paātrināt korupcijas apkarošanas reformas, aizsargāt kriminālprocesa neatkarību un stiprināt tiesībaizsardzības spēju.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs
